

Nekroloji :

ORD. PROF. DR. ARİF MÜFİD MANSEL

Ord. Prof. Dr. EKREM AKURGAL

18 Ocak 1975 tarihinde aramızdan ayrılan Ordinaryüs Profesör Dr. Arif Müfid Mansel'in ölümü Türk ilmi yönünden olduğu gibi dünya arkeolojisi bakımından da büyük bir kayıptır.

Arif Müfid Mansel uluslararası boyutlarda bir ilim adamı, örnek bir hoca, değerli bir müzeci, geniş kültürlü bir aydın ve müstesna niteliklere sahip mümtaz bir şahsiyet idi.

Arif Müfid Mansel daha çocukken okul sıralarında mükemmel Fransızca ve Almanca öğrenmiş, Almanya'da 5 yıllık üniversite öğrenimi süresince Lâtince ve Yunancayı elde etmiş arkasından İngilizceyi de bildiği diller arasına katmıştı. Böylece Mansel işe koyulduğunda bir ilim adamı için gerekli olan araçların hepsine sahipti. Ayrıca mükemmel meslekî formasyonu, okumaya ve araştırmaya karşı duyduğu derin sevgi ve ilgi onun uluslararası değerinde bir bilim adamı olmasını sağladı.

Arif Müfid Mansel İstanbul Arkeoloji Müzesi Müdür Yardımcısı olduğu yıllarda İstanbul Üniversitesinde Eski Çağ Tarihi okutuyordu, çünkü bir arkeoloji kürsüsü henüz kurulmamış bulunuyordu. Mansel 1944 te Profesör ünvanını almış 1946 da da "Klâsik Arkeoloji Bölümü"nü kurmuştu. Mansel'in ilk önce Eski Çağ Tarihi dersleri vermiş olması kendi gelişmesi bakımından olduğu gibi öğrencilerinin yetiştirilmesi yönünden de çok yararlı olmuştur. Böylece Mansel arkeolojiyi donuk ve yalın bir bilim değil canlı ve geniş kapsamlı bir uğraşı olarak ele almıştır. Mansel'in "Ege ve Yunan Tarihi"ni okuyanlar arkeolojinin ne denli anlamlı bir meslek olduğunun tadına varmışlardır. Arif Müfid Mansel bir tarihçinin bütünü gören davranışı ile Miken uygarlığından Bizans'ın sonuna değin uzanan üçbin yıllık süreç boyunca Akdeniz çevresinde gelişen uygarlıklarla ilgilenmiştir. O, böylece geçmişin yalnız bir tek devrini değil, eski çağın bütününe içeren çalışmalar yapmasını bilmiş bir arkeologtur. Bu kapsamlı uğraşı ve komşu alanlar hakkında elde ettiği geniş bilgi Mansel'in ufkunu genişletmiş ona değer hükümleri verirken ölçülü olmak mezziyetini kazandırmıştır.

Türkiye’de ilk Klâsik Arkeoloji alan çalışmalarını başlatan Arif Müfid Mansel olmuştur. Atatürk’ün isteği ve yakın ilgisi ve Türk Tarih Kurumu Asbaşkanı Prof. Dr. Afet İnan’ın da desteği ile onun Yalova’da ve özellikle Trakya yöresinde Lüleburgaz, Kırklareli ve Vize tümülüslerinde yaptığı kazılar Klâsik Arkeoloji alanında Türkiye’de gerçekleştirilmiş ilk yöntemli ve sistemli alan çalışmalarıdır. Gün ışığına çıkardığı eserler bugün bile İstanbul Arkeoloji Müzelelerinin en değerli buluntuları arasında yer almaktadır.

Bu başarılı başlangıç giderek yeni kazılarla daha büyük boyutlar kazanmış ve Arif Müfid Mansel Türk Tarih Kurumu adına otuz yıla yakın süre ile yürüttüğü Side ve Perge kazılarıyla Türkiye’nin en başarılı klâsik çağlar arkeoloğu olmuş, dünyanın da en önemli hafirleri arasında yer almak mutluluğuna erişmiştir.

Mansel’in sayageldiğim başarılarına ek olarak öğretim alanındaki büyük hizmetlerini önemle belirtmek isterim. O, gerçekten çok mükemmel bir hoca, derslerine derin bir sevgi ile bağlı bir öğretim üyesi idi. Ders vermenin zevkine varmış ve kendisini hayranlıkla izleyen bir dinleyici topluluğunun sevgisini ve saygısını kazanmıştır.

Arif Müfid Mansel’in yaşamında kitap okumak ve müzik dinlemek sevgisi büyük bir anlam taşımakta idi. Güzel yazılmış, mükemmel basılmış kitaplara hayrandı. Beğendiği meslek ve sanat kitaplarını edinmek ve onları okumak onun en sevdiği uğraşları arasında idi.

Mansel hayata çok bağlı idi. İnsanları ve topluluğu candan severdi. Yalnız kalmak istediği anları çoktu, ancak konuşmak onun için büyük bir gereksinme idi. Dostlarını sever ve sayardı. Hiç kimseye karşı bir sert söz söylememeye dikkat eder, uyarılarını ve eleştirilerini de tatlı sözler ve esprilerle yapardı.

Mansel gezmeyi, özellikle yeni yerler ve ülkeler görmeyi çok severdi. 1972 yılında eşim ve ben Mansel’le birlikte bir araba içinde Sofya’ya gittik ve geldik. Bu bir haftalık geziyi biz karı koca hâlâ sık sık ve en iyi duygularla anarız. Rahmetli gezi boyunca hep mutlu ve her zaman neşeli idi. O, bütün yaşamı boyunca da mutlu ve doygun bir insandı. Evlenmemiş bir kimse olduğu halde hiç bir zaman yalnız kalmadı. Çevresinde her an onu seven ve sayan arkadaşları, dostları, meslekdaşları ve öğrencileri vardı. Gözlerini de yaşamına uygun bir mutlulukla kapadı. Bir Cumartesi günü öğle yemeğinden

sonra bir siesta için uzandığı Őezlongunda, kendine yakışır bir centilmen sessizliği ile aramızdan ayrıldı.

Arif Müfid Mansel çok az insana nasip olan bir mutlulukla kendini çevresine kabul ettirmiş bir kişi idi. 1973 te Onuncu Uluslararası Klâsik Arkeoloji Kongresi'nin başkanlığını yaptı ve ölmeden önce de kendisine 18 Türk ve 64 yabancı meslekdaşi tarafından sunulan üç ciltlik "Mansel Armağanı"nı görmek mutluluğuna erdi. Onu yurttta olduğu gibi dünyada da çok kimse her zaman sevgi ve saygı ile anacaktır.

